

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Senatul AAP a făcut totalurile activității științifico-didactice pe anul trecut

Senatul Academiei de Administrare Publică, convocat în ședință, în regim online, pe 2 martie curent, a examinat o serie de chestiuni privind totalurile activității științifico-didactice pe anul 2020. Ședința a fost prezidată de președintele Senatului Oleg BALAN, rector al Academiei de Administrare Publică, doctor habilitat, profesor universitar.

Ion DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, decan al Departamentului studii superioare de master, a menționat în informația prezentată că în semestrul I al anului de studii 2020-2021 activitatea organizațional-metodică și de instruire la programele de master s-a desfășurat în conformitate cu planurile aprobate anterior și a corespuns cerințelor regulamentelor Academiei în domeniu. Actualmente, în instituție își fac studiile peste 700 de studenți-masteranzi.

Referindu-se la procesul

de dezvoltare profesională, Aurelia ȚEPORDEI, directorul departamentului respectiv, a precizat că în anul 2020 activitățile de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile publice s-au desfășurat în conformitate cu prevederile cadrului normativ național în vigoare, precum și cu cerințele Standardului Internațional ISO 29990:2010 și sunt realizate cu utilizarea metodelor

andragogice de instruire, ținând seama de specificul contingentului care participă la cursuri. Raportarea s-a referit la provocările înfrunțate în condițiile de pandemie. În total, pe parcursul anului 2020 au absolvit cursurile de dezvoltare profesională din cadrul Academiei peste 3 mii de funcționari publici din republică. La realizarea cursurilor, în calitate de formatori, participă atât cadre profesoral-didactice ale Academiei, precum și personal calificat, formatori din cadrul autorităților administrației publice.

Urmare audierii raportului referitor la activitatea științifică pe anul trecut, prezentat de Silvia DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, șef Direcție știință și cercetare, Senatul a aprobat Planul de activitate științifică al Academiei pe anul 2021. În prezent, potențialul științific al Academiei este format din 45 de angajați cu titlu științific, 8 dintre care dețin titlul de doctor habilitat și 37 titlul de doctor în științe.

Senatul a aprobat, de asemenea, direcțiile prin-

cipale de cercetare ale Academiei de Administrare Publică – administrarea publică și managementul public, planul editorial pe anul curent, care prevede editarea unei serii de monografii, îndrumare metodică, note de curs, desfășurarea sub egida Academiei a 4 conferințe științifico-practice internaționale. Una dintre aceste activități – Conferința științifico-practică internațională „Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice”, ediția a VII-a, a avut loc la 26 februarie 2021.

În aceeași ședință, au fost aprobate bugetul Academiei de Administrare Publică pentru anul 2021, rezultatele inventarierii patrimoniului instituției în anul 2020, precum și componența nominală a Consiliului Calității al Academiei.

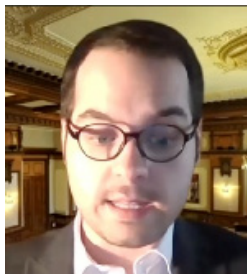
Potrivit uneia din decizii, în cadrul Proiectului „Parteneriat transfrontalier pentru dezvoltarea antreprenoriatului social”, finanțat de Uniunea Europeană, urmează a fi editată revista social-culturală trimestrială „Economie socială”.

Sergiu VLĂDICĂ

Perspectivile dezvoltării administrației publice

Conferința „**Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice**”, ediția a VII-a, a constituit o avansare a activităților științifice ale tinerilor cercetători în domeniul administrației publice privind dezvoltarea și modernizarea serviciului public al Republicii Moldova, ea având un răsunet elogios în plan intern și internațional. Vă propunem în continuare opinii ale participanților la acest for științific deosebit al tinerilor cercetători.

Cătălin-Gabriel DONE,
doctorand, Universitatea din
Napoli „Federico II”, Italia,
moderator al sesiunii „Man-
agementul funcției publice ca
element inerent al reformei
administrației publice”

Aflată la cea de-a VII-a ediție a sa, Conferința „Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice” a demonstrat elocvent faptul că implicarea tinerilor cercetători în analiza și dezvoltarea științei administrației publice a fost una de mare amploare. Rapoartele prezentate au fost destul de consistente, concluziile acestora contribuind din plin la dezvoltarea studiilor prezente și viitoare.

Ediția din acest an a avut pe agenda sa problematici diverse, de la etica administrației publice și a funcției publice, până la modele comparate de administrare și implicare în actul administrației publice.

Cu siguranță, grupul de tineri cercetători reprezintă noua elită a teoretizării și cercetării guvernantei locale, naționale și internaționale, o nouă școală de reflecție asupra problematicii reformei administrative.

Îmi exprim speranța că munca tinerilor cercetători va continua și în anii următori, iar baza teoretică și de cunoștințe practice acumulate în cadrul dezbaterilor constructive va reprezenta piatra de temelie a unor studii aprofundate și a unor cooperări de durată în beneficiul științei administrative.

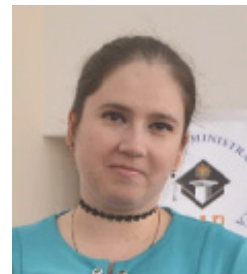
Lilia GÎRLA,
doctor, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova,
moderator al sesiunii „Realități și
perspective juridice
în administrația publică”

Conferință științifică internațională a fost o oportunitate valoroasă de a pune în dezbatere vasta arie de subiecte ale științei dreptului contemporan, oferită de organizatorii evenimentului. Participanții au manifestat un interes sporit față de subiectele puse în discuție. Totodată, tinerii studioși au fost motivați să persevereze în activitățile sale de cercetare științifică în domeniul dreptului.

Voi aduce ca exemplu, discuțiile din cadrul Panelului 2 „Realități și perspective juridice în administrația publică”, în cadrul căruia tinerii cercetători au formulat concluzii, precum: cristalizarea și aprofundarea direcțiilor prioritare de cercetare în domeniul dreptului; utilizarea rezultatelor cercetărilor științifice realizate de participanții conferinței; elaborarea materialelor științifice de actualitate privind procesele ce se derulează în spațiul Republicii Moldova; valorificarea recentelor cercetări științifice din perspectiva arsenalului științific utilizat etc.

Ca o concluzie voi menționa că un rezultat valoros al conferinței este că tinerii cercetători au fost încurajați să participe în continuare la manifestările organizate sub egida Academiei de Administrare Publică.

Violeta TINCU,
moderator al Panelului de
discuție, doctor, conferențiar
universitar
interimar, Catedra Științe
administrative, AAP

Fiecare atelier, fiecare panel de discuții al Conferinței au demonstrat un vast interes pentru cercetarea în domeniul serviciului public. Mă voi referi și la cele 12 rapoarte științifice, discutate în cadrul panelului, la care am fost moderator. Analiza lor permite de a trage careva concluzii importante:

- An de an, tot mai mulți participanți la conferință abordează teme care acum 10 ani nu erau în genere studiate științific și, anume, constituirea parteneriatelor comunitare și regionalizarea în administrația publică. Astfel, din cele 12 comunicate științifice prezentate 6 se axează anume pe aceste probleme.

- O problemă frecventă, abordată deseori în cadrul evenimentelor științifice, este delimitarea competențelor între nivelul central-local și relațiile între nivelurile central-local ale administrației publice, 3 comunicate științifice abordând anume această problemă.

Ne exprimăm convingerea că implementarea ideilor și propunerilor discutate în cadrul panelului va fi de un real folos administrației publice locale, contribuind la soluționarea multor probleme actuale ale organizării și funcționării eficiente a acesteia

Dan Marius PALIHOVICI,
student-masterand, AAP

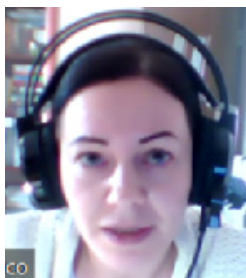

Am avut fericita ocazie să particip la lucrările acestui for științific al tinerilor cercetători alături de alți patru colegi de la Academia de Administrare Publică, beneficiari ai suportului privind activitatea de cercetare în cadrul Proiectului „Comunitatea Mea”, un amplu Program de susținere a cercetărilor în domeniul guvernării locale. Creat de organizația IREX prin intermediul Programului „Comunitatea Mea”, finanțat de agenția USAID, Programul este implementat în parteneriat cu Academia de Administrare Publică și Academia de Studii Economice din Moldova.

Participarea la conferința tinerilor cercetători constituie o investiție serioasă în dezvoltarea studiilor de cercetare, cu atât mai mult că nouă ni s-a oferit posibilitatea să diseminăm rezultatele cercetărilor efectuate în cadrul unei sesiuni separate – „Integrarea ciclului de politici publice în cercetările din domeniul guvernării locale”. Conform Programului, noi, studenții-masteranzi, ne angajăm să facem analize de politici publice bazate pe dovezi, iar cercetările efectuate vor contribui la procesul de reformă a administrației publice din Republica Moldova. Și o reușită a acestor cercetări va avea ca bază anume participarea la conferința tinerilor cercetători antrenată în activitățile de dezvoltare a administrației publice locale.

Mariana IAȚCO,
doctor, lector universitar,
Academia de Administrare
Publică, moderator al sesiunii
„Politici publice și provocările
societății democratice”

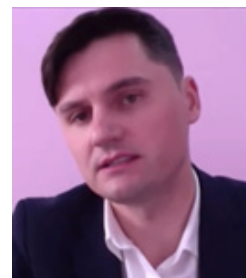

Această ediție a Conferinței a fost poate cea mai relevantă în probleme de stridentă actualitate din domeniul administrației publice. Astfel, în cadrul panelului de discuții „Politici publice și provocările societății democratice” au fost prezentate și abordate o serie de tematici bine structurate, precum dezvoltarea politicilor publice din Republica Moldova, fiind accentuată importanța formulării inteligente a politicilor publice pentru îmbunătățirea procesului de guvernare democratică din Republica Moldova.

Alte subiecte abordate au avut astfel de teme: participarea cetățenilor la procesul decizional prin aplicarea mecanismului de referendum consultativ; analiza transparenței decizionale și accesului la informație; conceptualizarea relațiilor publice, evidențiind importanța comunicării în activitatea autorităților publice etc.

În final, putem să menționăm că, prin comunicările prezentate la acest panel, s-a analizat o gamă amplă de probleme ce reprezintă astăzi adevărate provocări în construcția societăților democratice și în dezvoltarea unor politici inteligente în domeniul administrației publice.

Iulian PETCO,
doctorand, Academia
de Administrare Publică

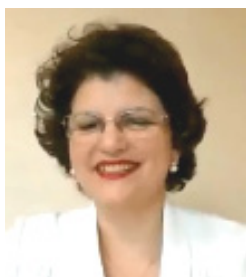

Mă simt onorat pentru oportunitatea de a participa în cadrul Conferinței științifico-practice internaționale „Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice”, unde am discutat și identificat soluții concrete pentru probleme atât cu impact național cât și internațional. Fiecare dintre noi a avut o voce și, astfel, urmează să legăm colaborări în scopul dezvoltării proiectelor discutate.

Aducem sincere mulțumiri, în special, organizatorilor, pentru că au reușit să ofere tuturor participanților la conferință posibilitatea să-și prezinte investigațiile sale și experiența în mediul academic și în prezența diversilor experți, atât din Republica Moldova cât și din afară, pentru ca cercetările noastre să prindă viață și să se facă auzite.

Scopul acestei conferințe cu siguranță a fost resimțit, iar ideea în sine de a aduna personalități cu viziuni și programe pentru Republica Moldova a adus plusvaloare pentru că împreună am reușit să abordăm probleme de actualitate privind eficientizarea administrației publice, să constituim colaborări noi și să împărtășim idei inovatoare în acest domeniu.

Angela ZELENSCHI,
doctor, conferențiar universitar,
șef Catedră Științe administrative,
AAP, membru al Comitetului
organizatoric, moderatorul
Sesiunii plenare

Acest eveniment important se produce al șaptelea an consecutiv, fiind organizat, de obicei, la sfârșitul lunii februarie, în incinta Academiei de Administrare Publică. În acest an, lucrările conferinței s-au desfășurat în regim online pentru a asigura securitatea în situație de pandemie.

Atragerea tinerilor în procesul de cercetare științifică contribuie la valorificarea științei administrației în totalitatea manifestărilor ei interdisciplinare. Studiile efectuate au drept scop să răspundă solicitărilor teoriei și practicii administrative. Ținem să menționăm nivelul înalt al comunicărilor, prezentate de către masteranzi și doctoranzi, numărul mare de participanți, ceea ce denotă interesul față de conferință. Schimbul de opinii, care a avut loc în cadrul sesiunilor conferinței și învitarea reciprocă de a participa la alte activități științifice și proiecte de cercetare, exprimă

orientarea spre colaborare în viitor, acesta fiind unul dintre obiectivele importante ale forului științific.

Urmare a participării la acest eveniment științific, tinerii și-au dezvoltat abilitățile de comunicare, de prezentare a informației, abordare argumentată a ideilor și a poziției, demonstrând implicare, deschidere, capacitate de a purta un dialog constructiv, acestea fiind necesare pentru apariția unor noi idei orientate spre îmbunătățirea procesului administrativ.

Studiile tinerilor cercetători, prezentate în cadrul conferinței, bine argumentate științific în baza experienței avansate autohtonă și internațională, ceea ce demonstrează o avansare a cercetărilor, vor servi ca bază pentru a fi elaborate recomandări practice referitor la promovarea unor noi politici publice, reformarea activității autorităților publice centrale și locale din Republica Moldova la standardele europene și internaționale.

Prin publicarea rezultatelor cercetărilor în volumul conferinței și plasarea acestuia în Repozitoriul instituțional al Academiei de Administrare Publică va spori vizibilitatea cercetărilor științifice, ceea ce poate fi o sursă importantă de încurajare pentru activitatea ulterioară de cercetare științifică.

Prezentăm subdiviziunile Academiei

Biblioteca Academiei – Centru de informare și documentare în domeniul administrației publice

Civilizația modernă s-a statornicit și s-a afirmat prin contribuția importantă a învățământului, iar o bibliotecă este nucleul de elită al unei societăți, contribuind la evoluția economică, culturală, științifică, constituind pivotul sistemului de educație permanentă și de formare a potențialului intelectual al unei națiuni.

Diracția informare și documentare/Biblioteca este o parte integrantă a Academiei de Administrare Publică și a sistemului național de bibliotecă, având misiunea de asigurare informațională și documentară a procesului didactic la toate formele de studii și activități științifice, satisfacerea necesităților informaționale complexe ale masteranzilor, doctoranzilor, cadrelor didactice, cercetătorilor științifici, funcționarilor publici, altor categorii de utilizatori.

Întemeiată odată cu fondarea Academiei, în anul 1993, Biblioteca a crescut și s-a dezvoltat continuu, participând la procesul de instruire, formare și educare, precum și la activitatea de cercetare ce se desfășoară în cadrul Academiei, prin formarea unei colecții de documente în corespundere cu curriculumul academic și respectiv, facilitarea accesului la aceste colecții de informații. Astfel, pe parcursul evoluției sale, trecând printr-o dezvoltare dinamică în corespundere cu schimbările vieții sociale și a cerințelor față de instituțiile info-documentare, biblioteca a promovat mereu rolul strategic pe care îl are în procesul de instruire și cercetare din cadrul Academiei, oferind suportul info-documentar necesar în sprijinul ideilor de reformare a administrației publice, de analiză și implementare a experiențelor avansate,

acumulate în țară și în străinătate.

Pe parcursul celor 28 de ani de ascensiune, Biblioteca Științifică a utilizat și a pus în practică cu succes tot ce era nou, modern, util și necesar pentru utilizatorii săi, a implementat noile tehnologii informaționale, a aplicat continuu managementul colecțiilor, astfel această instituție ajungând să dețină cea mai bună colecție de carte, peste 45.000 de volume, în domeniul teoriei și practicii administrării publice, dar și colecții din domenii adiacente științei administrației.

Fiind nemijlocit implicată în toate procesele de dezvoltare a Academiei și considerându-se parte integrantă a sistemului informațional-biblioteconomic național, Biblioteca Științifică a Academiei a cunoscut câteva etape de dezvoltare, care pot fi specificate după cum urmează:

- Etapa de constituire și inițiere a activității (1993-1995), pentru care este caracteristic demararea activităților de constituire, organizare și funcționare a bibliotecii, stabilirea primelor relații de colaborare cu alte biblioteci universitare, publice și specializate, cu organizații nonguvernamentale, autorități publice, persoane fizice care au contribuit la formarea primei colecții de publicații;

- Etapa statornicirii organizaționale și funcționale a Bibliotecii (1996-1998), se caracterizează prin creșterea calității serviciilor tradiționale de bibliotecă, consolidarea colecției de carte, elaborarea cadrului intern de reglementare a activității Bibliotecii. În 1997, odată cu inițierea ciclului universitar în domeniul administrației publice, Biblioteca este preocupată de reorganizarea spațiilor, de crearea condițiilor necesare pentru categoria respectivă de utilizatori, dezvoltarea colecției în conformitate cu curriculumul Academiei, completarea colecției de carte cu donații oferite de Alianța Franceză, Ambasada SUA în Republica Moldova;

- Etapa eficientizării activității informațional-biblioteconomice (1999-2003), în care are loc diversificarea serviciilor de bibliotecă, a formelor și metodelor de comunicare a resurselor documentare și informaționale, inițierea unor activități culturale de promovare a colecțiilor de carte și a elaborărilor didactico-științifice ale profesorilor Academiei. Se fac primii pași de informatizare a bibliotecii prin elaborarea și implementarea primului program pentru crearea Catalogului electronic, implicarea bibliotecii în proiecte naționale și internaționale de obținere a granturilor pentru dezvoltarea colecțiilor de carte susținute

financiar de Fundația SO-ROS Moldova, PNUD, Alianța Franceză;

- Etapa reorganizărilor structurale și funcționale (2004-2009), are loc reorganizarea bibliotecii în Secție de documentare și inaugurarea Bibliotecii Electronice. Cu susținerea Ministerului Justiției se oferă acces la Baza de date Lex DB, este lansată prima versiune a paginii web a Bibliotecii în cadrul site-ului Academiei. Biblioteca aderă la cel mai mare Consorțiu de biblioteci din lume, utilizatoare a publicațiilor pe suport electronic eLFL-Direct (EBSCO Publishing) ce oferă acces la peste 18.000 titluri periodice, manuale, monografii cu traducere în limbile franceză, germană, spaniolă, rusă, se produce lărgirea rețelei interne automatizate și facilitarea accesului la informații prin tehnici și tehnologii informaționale avansate.

- Etapa extinderii spațiilor și diversificare a serviciilor Bibliotecii (2010-2014), are loc procesul de diversificare a serviciilor tradiționale și electronice pentru facilitarea și extinderea accesului la informație. Implementarea noului soft integrat de bibliotecă OpenBiblio în care este creat Catalogul electronic al Bibliotecii. O acțiune importantă din această etapă este transferul Bibli-

(Continuare în pag. 5)

(Sfârșit. Început în pag. 4)

otecii Academiei în spațiile noi ale Blocului C (ianuarie 2011), renovate, moderne, adaptate necesităților de funcționare eficientă și oferirea condițiilor de confort pentru utilizatori, dotate cu echipamentul necesar pentru prestarea serviciilor electronice.

- Etapa modernizării prin dezvoltarea personalului bibliotecar și implementării inovațiilor tehnologice (2015-prezent), se produce implementarea proiectelor internaționale în scopul dezvoltării personalului de bibliotecă, inovarea și modernizarea serviciilor de bibliotecă în conformitate cu cerințele bibliotecii secolului 21. Are loc extinderea Accesului deschis la multiple resurse de informație, diversificarea serviciilor și produselor informațional-documentare online de bibliotecă, lansarea noii versiuni a paginii WEB a Bibliotecii Științifice, achiziționarea tehnicii informaționale de ultimă generație, amenajarea unei săli moderne pentru Biblioteca electronică, aderarea la Consorțiul internațional LNSS.

Prima bibliotecară a fost Aurelia Garbuzari, care a gestionat-o până în anul 2001. Împreună cu bibliotecara Rodica Merzincu, au pus temelia, au dat viață și vitalitate Bibliotecii Științifice. Anume lor le aparține elaborarea primei concepții de dezvoltare a Bibliotecii.

Din anul 2001 până recent, șef al Bibliotecii Științifice a Academiei a fost dna Rodica Sobieski-Camerzan, master în drept, un specialist notoriu în domeniul biblioteconomiei, iar în prezent interimatul este asigurat de dnul Igor Neaga, care deține o vastă experiență în domeniul info-documentar și activează de mai mulți ani în cadrul Bibliotecii AAP. Performanțele obținute astăzi de către Biblioteca Științifică a Academiei sunt rodul muncii mai multor specialiști

de înaltă calificare, care au activat, iar unii continuă să activeze: Elizaveta Borodin, Lilia Cantîr, Sergiu Carcea.

Orientarea prioritară a Bibliotecii Științifice AAP este prestarea serviciilor informaționale și documentare de calitate înaltă utilizatorilor său.

Fiind una din structurile de bază ale Academiei, biblioteca este pusă în serviciul comunității Academiei, care formează un contingent specific de beneficiari: studenți-masteranzi, doctoranzi, cadre didactice, funcționari publici participanți la cursurile de dezvoltare profesională, cercetători. Adicional, biblioteca prestează servicii de informare și documentare și pentru personalul ce activează în sistemul de administrare publică, pentru solicitanții de servicii din alte instituții de învățământ superior care dispun de facultăți, specialități ce țin de domeniul administrației publice.

beneficiază de următoarele servicii:

1. Servicii documentare;
2. Servicii informaționale;
3. Servicii electronice;
4. Servicii de comunicare;
5. Servicii contra plată.

În condițiile pandemiei globale de COVID-19 și a măsurilor de izolare a contactului social, sistemul de învățământ a fost canalizat, practic, spre mediul online, instruirea cu ajutorul tehnologiilor informaționale și a internetului. În acest context, Biblioteca AAP trebuie să facă față noilor provocări pe care le presupune tranziția de la sistemele tradiționale de educație la cele de tip nou, care îmbină pe larg instrumentele clasice cu tehnologiile informaționale, serviciile web 2.0, conținutul digitalizat etc.

Un rol deosebit în dezvoltarea Bibliotecii îl are participarea în proiectele internaționale „Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: reformarea biblio-

relevanței, accesibilității serviciilor de informare și documentare în conformitate cu cele mai bune practici la nivel internațional, cu nevoile de instruire a bibliotecarilor în era informațională. În direcția dezvoltării infrastructurii tehnologiilor informaționale din cadrul bibliotecii s-a realizat: achiziția de echipament tehnic (serve, calculatoare desktop, laptop-uri, tablete, echipament de rețea, proiectoare, table interactive etc.), crearea Sălii Multimedia, instalarea unui nou Sistem Integrat de Management al Bibliotecii (Koha ILS), instalarea sistemului de management al Repozitoriului Instituțional al Academiei de Administrație Publică (DSpace), actualizarea Sistemului de Management al Conținutului web (Drupal), configurarea, adaptarea și inițierea lucrului de conținut din aceste sisteme, organizarea de training-uri și mese rotunde privind instruirea beneficiarilor etc.

La etapa actuală, bibliotecile din Republica Moldova se integrează într-un sistem complex de informare care poate să vină în întâmpinarea nevoii de dezvoltare impus de societatea contemporană. În acest context, Biblioteca Academiei este angajată în realizarea celei mai importante misiuni - asigurarea informațională și documentară a proceselor de instruire și cercetare din cadrul instituției. Pe parcursul anilor de activitate, Biblioteca a demonstrat comunității academice și comunității funcționarilor publici din Republica Moldova că este un centru important de cultură, informare și documentare în domeniul teoriei și practicii administrării publice, utilizează cele mai avansate tehnologii bibliotecare, participă activ la diferite reuniuni profesionale atât naționale cât și internaționale.

Sergiu CARCEA,
inginer-programator,
Direcția informare și
documentare/
Biblioteca, AAP

Biblioteca dispune două săli de lectură, o sală multimedia, dotate cu locuri pentru utilizatori, 36 de calculatoare conectate la internet, dintre care 30 pentru utilizatori, echipamente periferice (copiator, imprimante, scannere), proiectoare, tablă interactivă.

Utilizatorii bibliotecii

tecilor din Armenia, Moldova și Belarus prin instruirea personalului și reformarea bibliotecilor” (2015-2018), și „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova”. Aceste proiecte au contribuit la îmbunătățirea competențelor și abilităților personalului de bibliotecă și sporirea performanței,

Managementul conflictelor

Astăzi discutăm despre conflicte. Despre tipologia lor, despre strategiile și tehnicile de abordare și

soluționare a conflictelor. Există mai mulți factori care declanșează conflicte la locul de muncă, este o problemă

care persistă în majoritatea autorităților publice. Conflictele de la locul de muncă pot duce la un comportament și atitudine negativă între angajați, la scăderea productivității datorate stresului și nemulțumirilor acumulate, ceea ce influențează negativ activitatea instituției.

În acest context, Academia de Administrare Publică a organizat, în perioada 11 – 12 martie curent, cursul de dezvoltare profesională cu genericul „Manage-

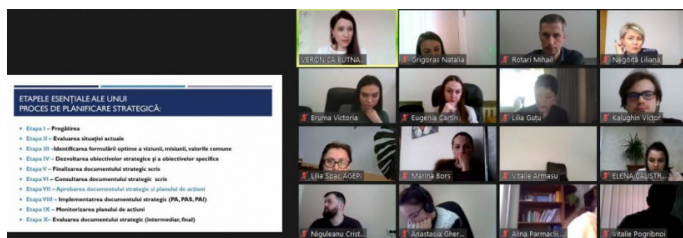
mentul conflictelor” pentru funcționari publici cu funcții de conducere/execuție din cadrul autorităților administrației publice locale. Scopul acestui curs l-a constituit dezvoltarea competențelor profesionale ale participanților la curs necesare pentru soluționarea constructivă a situațiilor conflictuale cu care se confruntă în activitatea profesională.

Programa cursului a fost realizată de formatori ai Academiei cu vastă experiență în domeniu.

Eficientizarea activității profesionale în administrația publică

La Academia de Administrare Publică au demarat activitățile de dezvoltare profesională a funcționarilor publici realizate la comanda de stat, stabilită prin Hotărârea Guvernului nr. 17 din 12.02.2021.

Astfel, conform Planului de dezvoltare profesională a funcționarilor publici în semestrul I, anul 2021, în perioada 10 – 12 martie 2021, s-a desfășurat cursul de instruire cu tematica „Eficientizarea

activității profesionale în administrația publică”.

Pe parcursul a 3 zile, participanții la curs - personal cu funcții de execuție din cadrul autorităților ad-

ministrației publice centrale - și-au dezvoltat abilitățile și modelat aptitudinile necesare exercitării eficiente a activității profesionale în administrația publică.

Pe agenda cursului au fost incluse subiecte ce vizează planificarea activității, dezvoltarea abilităților de comunicare, gestionarea eficientă a timpului, managementul documentelor.

Competențele obținute ca rezultat al participării la acest curs vor permite adaptarea flexibilă și rapidă a funcționarilor publici la un mediu de activitate ce este supus schimbărilor accelerate.

Managementul documentelor este procesul de creare, stocare, organizare, identificare, manipulare, editare și utilizare a documentelor unei organizații pentru a servi intereselor acesteia.

Ținând cont de importanța unui management calitativ al documentelor, Academia de Administrare Publică a organizat cursul de instruire cu tema „Managementul documentelor”, pentru personal din autoritățile publice locale.

Cursul s-a desfășurat online, având scopul de a spori competențele profesionale ale participanților, necesare unui management eficient al documentelor.

În procesul de instruire au fost discutate subiecte, precum:

- fluxul intern al informa-

ției: prelucrarea și procesarea ei; tipurile de documente și monitorizarea fluxului de informații;

- noțiuni generale cu privire la actele oficiale; corespondența administrativă;

- elaborarea notelor infor-

mative, rapoartelor, scrisorilor;

- tehnici de elaborare a documentelor cu caracter normativ-dispozitiv;

- redactarea corespondenței (aspectul lingvistic)

- particularități ale corespondenței internaționale;

- lucrul cu documentul electronic.

Instruirea a fost ținută de dna Ludmila Andrieveschi, magistrat în administrația publică, șef Direcție Management instituțional, Academia de Administrare Publică.

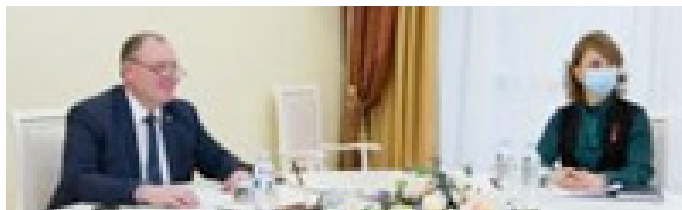

Prim-ministrul interimar, Aureliu Ciocoi, a discutat cu Directorul Regional al Băncii Mondiale despre proiectele în derulare

Prim-ministrul interimar, Aureliu Ciocoi, a avut pe 11 martie curent o ședință online cu dl. Arup Banerji, Directorul Regional al Băncii Mondiale pentru Republica Moldova, Belarus și Ucraina. La discuție a participat și Anna Akhalkatsi, director al Biroului Băncii Mondiale în Republica Moldova, precum și alți reprezentanți ai Biroului.

Aureliu Ciocoi a mulțumit reprezentanților Băncii Mondiale pentru deschiderea și sprijinul constant oferit țării noastre, menționând că în prezent în Republica Moldova sunt în implementare 12 proiecte finanțate de Banca Mondială, în valoare totală de peste 600 milioane de dolari.

Reprezentanții Băncii Mondiale au informat prim-ministrul în exercițiu că specialiștii organizației, în comun cu reprezentanții Ministerului Finanțelor, lucrează la definitivarea a 3 noi proiecte de finanțare, în valoare totală

de peste 80 milioane de dolari.

În particular, discuțiile au vizat proiectul „Răspuns de Urgență la COVID-19 în Republica Moldova”, care prevede oferirea unei finanțări adiționale pentru susținerea implementării Planului de imunizare anti COVID-19 la nivel național prin achiziționarea de vaccinuri și consolidarea infrastructurii de vaccinare, în special capacitățile lanțului frigorific, gestionarea deșeurilor medicale ș. a.

Al doilea proiect în curs de pregătire discutat l-a constituit proiectul „Securitatea aprovizionării cu apă și sanitație în Moldova”, care prevede investiții masive în infrastructura de alimenta-

re cu apă, construcția sistemelor de sanitație în 100 de instituții școlare și 25 instituții medicale, dezvoltarea capacităților instituționale ale 5 operatori ș. a.

Un alt proiect pus în discuție vizează acordarea celei de-a treia finanțare adiționale sub formă de grant în vederea realizării Proiectului „Agricultura Competitivă”, îndreptat spre consolidarea sectorului agroalimentar al țării.

În cadrul ședinței a fost trecută în revistă situația politică din Republica Moldova, Aureliu Ciocoi exprimând speranța că în scurt timp vor fi găsite soluții pentru investirea unui Guvern, mandatul căruia ar permite deblo-

area mai multor proiecte investiționale și reforme vitale pentru depășirea crizei sociale și economice: „Actualul Guvern va face tot posibilul, în limita competențelor sale, ca viitorul Guvern să aibă totul pregătit pentru lansarea unui amplu proces de reforme”, a declarat Aureliu Ciocoi.

Șeful interimar al Guvernului a ținut să menționeze că una dintre necesitățile stringente ale Republicii Moldova este reformarea sistemului educațional: „Investițiile trebuie făcute în competențele viitoarelor generații, astfel vom avea rezultate promițătoare pe termen mediu și lung”, a punctat Aureliu Ciocoi.

Arup Banerji a reiterate disponibilitatea Băncii Mondiale de a susține, prin programele sale, realizarea priorităților de țară ale Republicii Moldova, inclusiv în reformarea învățământului.

Reprezentanții UE, ai instituțiilor de stat și societății civile în discuții despre relansarea economică a Republicii Moldova

Starea actuală a economiei Republicii Moldova, sectoarele cele mai afectate de criza pandemică, prognozele și prioritățile de intervenție pe termen mediu pentru a contribui la redresarea economică – au fost unele dintre subiectele abordate în cadrul evenimentului EU Debates Cafe organizat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE) cu tema „Un plan de investiții și relansare economică pentru Republica Moldova: necesități, priorități, surse”.

La evenimentul, desfășurat online, au participat Mathieu Bousquet, șef de unitate, DG NEAR, Comisia Europeană, Siefried Mureșan, membru al Parlamentului European, Dragoș Pîslaru, membru al Parlamentului Eu-

ropean, Adrian Lupușor, director executiv Expert-Grup, Iulian Groza, director executiv IPRE, Lilia Palii, Secretarul general al Ministerului Economiei și Infrastructurii, Tatiana Ivanicighina, Secretar de stat al Ministerului Finanțelor, precum și alți reprezentanți ai instituțiilor de stat și ai societății civile.

În cadrul panelului de discuții, Secretarul general Lilia Palii, a relatat despre setul de măsuri de susținere a mediului de afaceri în situația pandemică, despre prognoza macroeconomică și viziunea de dezvoltare pe termen lung în contextul proiectului noii strategii pentru o economie incluzivă, durabilă și digitală. În context, au fost evidențiate obiectivele pentru politici de

intervenții pe următoarele dimensiuni: oportunități economice extinse și diversificate pentru întreprinderile mici și mijlocii, firme productive, inovative și competitive, mai multe locuri de muncă sigure și bine plătite, creștere economică cu amprentă ecologică redusă, utilități publice, condiții de trai mai bune și accesibile pentru toți, reziliență sporită a vulnerabilităților, precum și capacități instituționale sporite.

În cadrul evenimentului, oficialii europeni au relatat despre intenția Comisiei Europene de a susține un plan de recuperare economică pentru Republica Moldova

în contextul noului Program Indicativ Multianual pentru anii 2021-2027.

Evenimentul a fost organizat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene în parteneriat cu Expert-Grup și cu susținerea Fundației Hanns Seidel.

Sursa: Serviciul de presă al Ministerului Economiei și Infrastructurii,

Inițiativa „Primarii pentru Creștere Economică (M4EG)” și-a încheiat prima etapă de implementare (2017 - 2020)

În cadrul ședinței finale de totalizare, organizată de Comitetului Director al Inițiativei Uniunii Europene „Primarii pentru Creștere Economică”, au participat peste 50 de reprezentanți din cele 6 țări ale Parteneriatului Estic și diverse instituții ale Uniunii Europene, UNDP și alți parteneri relevanți, care au discutat despre cele mai importante realizări și perspective ale Inițiativei.

Inițiativa „Primarii pentru Creștere Economică (M4EG)” a devenit pentru primăriile din Republica Moldova o platformă inovatoare prin complexitatea ei de servicii privind dezvoltarea sectorului economic rural. Pe parcursul celor patru ani de implementare a primei etape, Inițiativei M4EG s-au alăturat 46 de comunități/semnatare din toate regiunile țării (5 raioane, 19 orașe, 21 de sate, precum și UTA Găgăuzia).

Din totalul de 46 de comunități, 33 au devenit membri activi ai Inițiativei, odată cu elaborarea și aprobarea Planurilor de Dezvoltare Economică Locală (PDEL) (șapte dintre ele – orașele Cahul, Căușeni și Dubăsari, precum și satele Cărpineni, Lozova, Sîpoteni, și Geamăna - au fost evaluate de către experții Băncii Mondiale ca fiind excelente), iar 13 semnatori sunt membri-junior, fiind la etapa de elaborare a acestor documente. 24 dintre ei au raportat Secretariatului M4EG, cel puțin, o dată despre progresele realizate în implementarea PDEL. Cele peste 350 de acțiuni și pro-

iecte incluse în PDEL și realizate în ultimii doi ani sunt foarte diverse.

Aceasta este una dintre primele experiențe pentru autoritățile publice locale să elaboreze documente de planificare (planuri) pe cont propriu, utilizând abordarea participativă. În majoritatea comunităților nu a existat o experiență anterioară de cooperare cu sectorul privat. Cu toate acestea, încet dar constant, s-a creat mai multă încredere între sectorul public și sectorul privat, iar numărul acțiunilor și proiectelor economice crește. Autoritățile publice locale devin tot mai conștiente de faptul că, oferind sprijin mediului de afaceri, contribuie la crearea de locuri de muncă, dezvoltarea serviciilor, îmbunătățirea infrastructurii și creșterea veniturilor în bugetul local pentru activități sociale.

În același timp, au fost implementate trei proiecte-pilot (municipiul Edineț, UTA Găgăuzia și Regiunea de Dezvoltare Sud) în domeniul dezvoltării economice locale cu o valoare totală de peste 1,5 milioane de euro. Echipa de țară, în cooperare cu Delegația Uniunii Europene, au stabilit o platformă de cooperare a proiectelor-pilot pentru sprijinirea implementării cu succes a intervențiilor. În perioada 2018 – 2019, au fost organizate trei ateliere tematice dedicate coordonării și comunicării eficiente a echipelor de proiecte, asigurarea sustenabilității acțiunilor și monitorizarea intervențiilor.

Secretariatul Republicii Moldova a stabilit o colaborare eficientă cu majoritatea proiectelor active în domeniul dezvoltării economice: Programul Migrație și Dezvoltare Locală, Comunitatea Mea, ALDA etc. De asemenea, au avut o bună colaborare cu partenerii acestui proiect: Cancelaria de Stat, Agențiile de Dezvoltare Regională, Academia de Administrație Publică, Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului IMM, Congresul Autorităților Publice Locale etc.

În perioada 2018-2020, au fost organizate 12 misiuni de mentorat pentru a sprijini comunitățile în dezvoltarea turismului, infrastructura de sprijinire a afacerilor, promovarea inovării și valorificarea patrimoniului cultural. Ca urmare, au fost elaborate diverse analize privind potențialul economic și profilul comunităților, recomandări și îndrumări în realizarea proiectelor economice. Caracteristic pentru Republica Moldova a fost organizarea a patru misiuni de schimb de personal în țară între primăriile - semnatarii Activi și Junior în 2019. Semnatarii activi și mai experimentați au vizitat membrii-junior pentru a-și împărtăși practica în elaborarea unui PDEL și planificarea dezvoltării economice. Toate misiunile au avut succes și au promovat crearea de rețele, schimb de experiență și informații.

Urmare a implementării primei etape a Inițiativei M4EG au fost dezvoltate mai multe instrumente pe care le considerăm utile pentru autoritățile publice locale:

- Pagina Inițiativei: www.m4eg.eu, disponibilă în șapte limbi, inclusiv română și rusă.
- Canalul youtube al Inițiativei M4EG cu 8 videoclipuri individuale ale semnatarilor locali, un video comun, videoclipuri cu informație despre proiectele-pilot de la Edineț și din Găgăuzia, precum și

experiența colegilor semnatori din alte țări ale Parteneriatului Estic.

- Cursul online privind „Dezvoltarea Economică Locală”, accesibil pentru toți <http://elearning.m4eg.eu/ro>.

- Biblioteca electronică, unde sunt publicate studiile elaborate în cadrul Inițiativei de experți locali referitor la turism, inovații, infrastructuri de afaceri, industria vinului etc.

- Harta tuturor semnatarilor. Fiecare dintre semnatori are o pagină individuală disponibilă în română, rusă și engleză, cu scurtă informație despre localitate, câteva fotografii și link la Planul de Dezvoltare Economică Locală, aceste pagini servind și pentru promovarea localităților, în special, pentru partenerii vorbitori de limbă rusă și engleză.

Realizările primei etape a Inițiativei „Primarii pentru Creștere Economică” M4EG au demonstrat imperios suportul Uniunii Europene pentru dezvoltarea sectorului economic în localitățile rurale din Republica Moldova, pentru o adevărată autonomie locală prin creșterea economică la nivel local și dezvoltarea comunităților. Este un bun început, care va fi urmat de Faza II M4EG, ce va fi implementată, după finalizarea perioadei de tranziție, de o altă organizație și este planificată să dureze încă 4 ani, 2021 – 2024, ceea ce va însemna un număr tot mai mare de primării din republică, beneficiare ale Inițiativei UE „Primarii pentru Creștere Economică” M4EG.

Lilian DANILOV,
coordonator,

Diana NASTAS,
expert, Inițiativa UE
„Primarii pentru Creștere
Economică” M4EG

Plan de dezvoltare a turismului transfrontalier al raionului Cantemir

Începând cu luna iulie 2020, în raionul Cantemir se implementează proiectul „Escapeland - Dezvoltarea și promovarea în comun a Turismului Activ în Bazinul Mării Negre”, scopul căruia este de a dezvolta cooperarea transfrontalieră și intensificarea contactelor dintre partenerii din bazinul Mării Negre, satisfacerea necesităților de dezvoltare și promovare a turismului transfrontalier și a antreprenoriatului cultural. Creșterea atractivității statelor din bazinul Mării Negre (BSB) prin investiții în turismul activ și a fluxului de turiști interesați de activități turistice și culturale în această regiune reprezintă, de asemenea, un obiectiv propus de proiect de a genera dezvoltare economică și a stimula sectorul turistic. Cu regret, constatăm că, până în prezent, în teritoriu nu există un plan de dezvoltare a domeniului turistic și a obiectivelor turistice din raion.

În context, Victoria Isac, coordonatoarea proiectului, a declarat că au fost punctate sarcinile și responsabilitățile consultantului/-ei sau gru-

pului de consultanți, care constau în elaborarea Planului de dezvoltare al potențialului turistic pentru raionul Cantemir, această activitate constând în examinarea situației din teritoriu și elaborarea unui Plan de dezvoltare a turismului din raionul Cantemir, instrument cu scopul de a îmbunătăți raionul ca destinație turistică la nivel național și internațional. Or, raionul Cantemir, chiar dacă are multe resurse cu valoare potențială turistică, nu dispune de un Plan sectorial de dezvoltare al turismului pentru următorii ani, ca sector prioritar, catalizator al dezvoltării economice la nivel local, regional și național. Planul trebuie să includă linii directoare și un plan de acțiuni pentru abordarea și rezolvarea în timp util a problemelor sectoriale. Aceasta este o activitate la scară locală, implementarea ulterioară a Planului va mări ospitalitatea și oferta serviciilor turistice, dar și pentru a crește abilitățile tehnice

ale autorității publice locale la planificare, dezvoltare, promovare și monitorizare al potențialului turismului în teritoriu. Vor fi organizate dezbateri în or. Cantemir, fiind invitate toate persoanele interesate, reprezentanți ai APL, reprezentanți ai societății civile, ai mediului de afaceri, cetățeni.

Evident, pentru prevenirea și diminuarea răspândirii virusului COVID-19, e posibil ca evenimentul să fie organizat în regim online, prin intermediul unei platforme de conferințe, dar acest aspect va fi concretizat numai după consultarea echipei de proiect și a partenerului regional, Consiliul raional Can-

temir. De menționat și faptul că proiectul prevede realizarea unui studiu de fezabilitate a edificiului fostei școli profesionale de meserii nr. 15 din or. Cantemir și elaborarea unor recomandări pentru dezvoltarea ulterioară. În cadrul studiului va fi analizat potențialul eficienței clădirii, posibilitatea reprofilării ulterioare și a funcționării într-un mod cât mai eficient și propusă prioritizarea unor direcții de dezvoltare a clădirii pentru viitorul apropiat în domeniul turismului.

Ion DOMENCO,
specialist relații cu
publicul, Consiliul
raional Cantemir

Proiect de alimentare cu apă din Prut a două comune din raionul Glodeni

În raionul Glodeni sunt în toi lucrările de construcție-montaj a apeductului ce va alimenta cu apă potabilă sigură din râul Prut comunele Cuhnești și Balatina. Lucrările sunt executate în cadrul unui proiect de dezvoltare regională, implementat de ADR Nord (ADRN) și finanțat din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR). Lucrările de construcție-montaj au demarat la începutul lunii noiembrie 2020 și sunt executate de SRL „Laiola”.

Recent, specialiști în monitorizarea proiectelor din cadrul Agenției, însoțiți de autorități raionale din Glodeni, au efectuat o vizită de monitorizare în teren. Echipa de monitorizare s-a deplasat

la șantierul stației de captare a apei din râul Prut, amplasat în satul Bisericiani, comuna Cuhnești, și la șantierul stației de tratare a apei, situat pe teritoriul comunei Balatina, pentru a se documenta în privința executării lucrărilor în cadrul proiectului.

În cadrul acestui proiect vor fi montate 1 stație de captare/pompare, 1 stație de tratare și 1 turn în satul

Tomeștii Noi. Vor fi efectuate, de asemenea, lucrări de montare a 9,366 km de rețele (dintre stația de pompare și stația de tratare), 10,713 km de aducție de la stația de tratare până la satele Cuhnești, Balatina, Tomeștii Noi, 2,33 km de conducte de canalizare gravitațională, de la stația de tratare către râul Căldărușa.

Costul total al proiectului, solicitat din sursele FNDR conform cererii de finanțare, constituie 38,96 milioane de lei. Anul trecut, în cadrul proiectului au fost valorificați 19,29 milioane de lei. Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) a aprobat alocarea a 19,67 milioane lei pentru lucrările ce urmează să fie executate până la sfârșitul anului 2021.

Parteneri în cadrul proiectului „Construcția sistemelor de alimentare cu apă în 10 localități din lunca râului Prut, raionul Glodeni. Etapa I – comuna Cuhnești și comuna Balatina” sunt: primăria comunei Cuhnești și primăria comunei Balatina.

Maria PRISACARI,
director ADR Nord,
doctorandă AAP

Reconstrucția podului peste râul Răut finalizat

Consiliul raional Florești, în colaborare cu Administrația de Stat a Drumurilor și Ministerul Economiei și Infrastructurii, a realizat proiectul „Reconstrucția podului peste râul Răut” cu lungimea de cca 57 de metri și lățimea de peste 12 metri. Proiectul dat în exploatare este parte a drumului național G52, care face legătura dintre satele Prodănești, Ciutulești și Cașunca din raionul Florești. La darea în exploatare au participat membrii comisiei de recepție a lucrărilor, reprezentanții Ministerului Economiei și Infrastructurii, Administrației de Stat a Drumurilor, împreună cu reprezentanții administrației publice locale

și Inspectoratului Național de Securitate Publică, care au evaluat calitatea lucrărilor de construcție a podului peste râul Răut și au semnat actele de recepție. Reabilitarea podului a început în vara anului 2019, de către compania SRL „Irina Prim”, lucrările fiind executate complet și calitativ, conform cerințelor caietului de sarcini, normativelor în vigoare și în

termenii contractual stabiliți.

Reconstrucția podului peste râul Răut, cu două benzi de circulație și patru deschideri, va asigura accesul direct al celor peste 6200 locuitori ai satelor Ștefănești, Ciutulești și Cașunca la rețeaua de drumuri republicane, contribuind la asigurarea siguranței circulației rutiere și la îmbunătățirea condițiilor de circulație.

Participanții la trafic nu vor mai ocoli această regiune, reparația podului facilitând accesul către școli, grădinițe, spitale, centre comerciale și alte instituții de menire socială.

Obiectivul are și o importanță strategică, întrucât în zonă se află și o carieră de extragere a zăcămintelor. Pentru reabilitarea podului de lângă satul Ștefănești, raionul Florești, au fost alocate mijloace financiare din Fondul rutier, în valoare de cca 16 milioane de lei.

Valeriu CEGOREAN,
șef Secție construcții,
CR Florești

Managementul deșeurilor solide pe agenda primăriei Cimișlia

O nouă întâlnire cu cetățenii, a șaptea la număr, a avut loc în cadrul proiectului „Modernizarea managementului deșeurilor solide în orașul Cimișlia, în satele Bogdanovca Nouă, Bogdanovca Veche și Dimitrovca”. Pe marginea acestor subiecte s-a discutat cu locuitorii cartierului Basarabia din centrul raional. În debutul discuțiilor, Nicolae Hristov, directorul proiectului respectiv, a făcut o prezentare a activităților implementate până în prezent, a povestit despre măsurile ce urmează a fi întreprinse în continuare.

În fața asistenței a luat apoi cuvântul primarul orașului Cimișlia, Sergiu Andronachi. Edilul a relatat despre acțiunile realizate de către autoritatea publică locală în vederea gestionării

mai bune a proceselor legate de acumularea, transportarea, depozitarea și prelucrarea deșeurilor solide.

În acest context, s-a vorbit mult despre activitatea Întreprinderii Municipale „Servicii Publice Cimișlia”. Sergiu Andronachi a specificat că actuala taxă percepută pentru evacuarea deșeurilor este de 11 lei per persoană, dar ea nici pe departe nu acoperă cheltuielile suportate la capitolul dat. Iată de ce întreprinderea este nevoită să acopere pierderile existente pe seama altor servicii prestate populației.

Potrivit primarului de Cimișlia, taxa pentru evacuarea gunoierului ar trebui să constituie 17 lei pentru fiecare persoană, dar chestiunea majorării ei nu va fi deocamdată abordată de către Consiliul orașenesc.

Mai mulți locatari s-au pronunțat pe marginea subiectelor discutate, printre care Vasile Strogoteanu, Ilie Bobicov, Olga Pașcaneanu, Eugen Terzi, Galina Galiț și alți vorbitori, care au scos în vileag o serie de probleme care își așteaptă soluționarea.

Una dintre ele este necesitatea stringentă de colectare separată a deșeurilor solide. În prezent, acestea se acumulează în vrac, excepție făcând doar obiectele din masă plastică. Dar pentru aceasta, au menționat oamenii, trebuie să se aducă în ordine a convenită platforma colectivă de acumulare a deșeurilor, situată în preajma cartierului Basarabia.

La întâlnirea, care a decurs mai mult de o oră de vreme, au fost abordate și alte chestiuni, precum

asfaltarea curților blocurilor de locuințe în scopul îmbunătățirii amenajării teritoriilor aferente caselor cu multe etaje, care a fost inclusă în agenda primăriei ca o chestiune prioritară.

NOTĂ. Proiectul „Modernizarea managementului deșeurilor solide în orașul Cimișlia, în satele Bogdanovca Nouă, Bogdanovca Veche și Dimitrovca” este implementat de AO Agenția de Democrație Locală din Moldova, beneficiară a Programului de granturi locale al Uniunii Europene. Programul de granturi locale este lansat în baza Cadrului Unic de Sprijin al UE, acordat pentru Republica Moldova (2017-2020) din cadrul Instrumentului European de Vecinătate, prin intermediul proiectului „Abilitarea cetățenilor din Republica Moldova” (2019-2021), finanțat de către Uniunea Europeană și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). Partenerul proiectului pentru regiunea Sud este CRAION CONTACT-Cahul IP.

Ion CIUMEICĂ

Un proiect inedit de piață agroturistică la Slobozia Mare, Cahul

*Într-adevăr, o piață agroturistică exprimă originalitatea ideii, dar și posibilitățile realității zilei de azi de a dezvolta prin modalități de pionierat mediul social-economic rural, dar și în baza datinilor și obiceiurilor locale, un exemplu viu, în această direcție, fiind satul Slobozia Mare, raionul Cahul. Este un lucru de la sine înțeles, fiind vorba de **primarul Valentina CĂRASTAN**, care vede ziua de mâine de pe poziții noi în spiritul rășesc al tradițiilor populare de gospodărie și om al cuvântului. După cum este cazul transformării pieței agroalimentare din sat într-o piață agroturistică de nivel european, despre care ne relatează însăși primăria.*

În Slobozia Mare activează piața agroalimentară de mai bine de 30 ani în fiecare zi. Atât slobozienii, cât și locuitorii din satele învecinate Cîșlița-Prut, Văleni, Brînză, Colibași își vând producția proprie, autohtonă crescută de ei: legume, fructe, carne, lapte, brânză de oi, miere de albiși și altele. Dar condiții bune de comercializare a acestor produse nu erau. Vânzarea lor avea loc în condiții antisaniare și pe timp neprielnic. Vânzătorii, cumpărătorii, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor cereau condiții bune pentru vânzarea produselor, acest deziderat fiind inclus ca prioritar pe agenda primăriei.

Astfel, am reacționat rapid când a apărut oportunitatea de a accesa proiectul de Dezvoltare Economică Locală MiDL/PNUD, finanțat de Guvernul Elveției. Urmare, am fost selectați și în prezent este în proces modernizarea pieței, dar într-o altă concepție decât cea obișnuită.

Slobozia Mare este un sat cu tradiții frumoase și cu potențial turistic mare. Împreună cu producătorii locali, cu consiliul local, cu lideri comunitari, cu facilitatorii și inginerii MiDL am hotărât ca această piață să fie și agroturistică, să atragă vizitatorii,

turiștii. Fiindcă avem cumpărători chiar și din România, Galați, Ucraina, satul fiind așezat pe traseul național R-34 la o distanță de 25 km de Galați, România și Ucraina.

În acest scop, am inițiat consultări publice cu consătenii, dar și cu diaspora. A fost prezentat conceptul de proiect, apoi chiar proiectul în sine și toți s-au implicat cu propuneri și susținere financiară.

Un element deosebit al pieței îl constituie căsuțele rustice. De ce căsuțele rustice? Pentru că casele tradiționale cu ornamente rustice, frumoase,

siguranța unui loc de muncă, va scădea fenomenul migrației, iar cumpărătorii vor avea siguranța calității produselor. Va deveni un punct de atracție turistică pe lângă faimosul lac Belev, Muzeul de Istorie și Etnografie, Palatul Culturii, Aleea Slobozienilor cu monumental arhitectural „Poarta Horelor”, Vinăria din Slobozia Mare și altele.

Piața va funcționa așa cum a funcționat timp de 30 de ani – 7 zile din săptămână. Se elaborează un Regulament nou de funcționare a pieței, a halei de comercializare a cărnii, a laptelui, a brânzei. Hala va fi conectată la utilități: apeduct, canalizare, va dispune de laborator, medic veterinar, după toate cerințele ANSA.

confectionate din lemn la streșina caselor, cu garduțe din lemn la prisma casei, astăzi dispar, nu se mai construiesc. Iar APL Slobozia Mare are și prioritatea de a promova tradițiile strămoșești, de a păstra, atât cât putem, din frumoasele valori ale neamului nostru.

Piața agroalimentară turistică va fi și o carte de vizită a localității, unde slobozienii se adună, discută, socializează, dar mai cu seamă producătorii locali vor avea

Slobozia Mare face parte din Grupul de Acțiune Locală „Lunca Prutului de Jos”. În cadrul acestui proiect punem accent pe sectorul privat, micii producători, agenții economici ca să-și deschidă o afacere nouă sau să-și dezvolte afacerea existentă, accesând fonduri europene. Astfel, în prezent, sunt în derulare 5 proiecte de dezvoltare a propriilor afaceri din sectorul privat care vor contribui esențial la dezvoltarea economiei locale:

1. Deschiderea unei brăzări moderne de prelucrare a laptelui de oaie. Proprietar – Doina Căpățînă;

2. „Cavurma de Slobozia Mare. Miorița”. Prepararea cărnii de oaie în condiții moderne. Proprietar – Marcela Bratu;

3. „La gura cuptorului”. Mini-brutărie de coacere a pâinii. Proprietar – Svetlana Munteanu;

4. Dotarea unei linii de producere a dulceturilor, sosurilor, conservelor, specifice zonei tradiționale locale. Proprietar – Maria Minciuna;

5. Ce e imprimat e și promovat. Procurare de tehnologii moderne de imprimare a imaginilor pe căni, maiouri, metal etc. Proprietar – Ecaterina Zaporozjan.

Aceste proiecte sunt afaceri de familie. Astfel, Dumitru Zaporozjan, meșter popular, a procurat în 2018 o mașină cu laser, pe care o folosește la prelucrarea pieilor de oi pentru confecționarea artistică a pieptarelor, cojocelor etc. Iar în 2019, Nicolae Minciună a deschis o minicramă de vin și o secție de prelucrare a strugurilor de la producătorii locali.

Așa cum toți așteaptă condiții bune de comercializare a produselor agricole, o hală agroturistică modernă cu peste 20 locuri pentru vânzarea cărnii de ovine, caprine, bovine, porcine, produse lactate va fi gata în acest an. Proiectul prevede și un pavilion cu tarabe pentru 25 de producători de legume și fructe. Nu vor lipsi nici produsele industriale, pentru care vor fi construite 5 gherete. Așa cum piața este principalul punct vizitat din localitate, vom face din aceasta o platformă de promovare a destinațiilor turistice. Vom instala semne de orientare turistică locală și un panou informativ. Scopul nostru este să dezvoltăm local pentru a influența național.

Depozite preistorice descoperite pe teritoriul Republicii Moldova

Depozitele și tezaurele (numite deseori și comori) constituie o categorie aparte de descoperiri arheologice, constând din mai multe obiecte ascunse împreună intenționat, din cauza unui pericol sau în scop de ofrandă, în pământ, sub o stâncă ori acoperite cu pietre, în vase de lut ars sau de metal etc. Precum se știe, tezaurele sau comorile, cuprinzând monede, bijuterii și obiecte din metal prețios, au fascinat generații întregi ale umanității și au făcut încă din antichitate obiectul legilor statului privind reglementarea drepturilor asupra lor. Notăm, în context, că astăzi, în Republica Moldova regimul juridic al comorilor, inclusiv al celor arheologice, care sunt bunuri publice, este reglementat de articolul 327 al codului civil, proprietarul imobilului în care a fost găsită o comoară recunoscută ca un bun istorico-cultural și descoperitorul acesteia fiind obligați să o transmită statului, în același timp, având însă dreptul la 50% din prețul comorii.

Aflându-se din timpuri stravechi la confluența mai multor culturi și civilizații, teritoriul Republicii Moldova cuprinde destul de multe

vestigii arheologice, datând din diferite perioade și epoci, printre care și un mare număr de depozite și tezaure.

Dintre toate depozitele preistorice, scoase la lumină până acum pe teritoriul Republicii Moldova, se evidențiază, în primul rând, cel de la Cărbuna, raionul Ialoveni, care este și cel mai vechi tezaur arheologic din spațiul carpato-nistean, fiind datat în prima jumătate a mil. V î. Hr. Depozitul, la care ne referim, a fost descoperit întâmplător, în anul 1961, de elevul școlii din satul Cărbuna Vladimir Gorețchi, într-un șanț săpat cu ocazia construirii unui drum pietruit, toate obiectele care alcătuiau comoara fiind transmise, la scurt timp, Muzeului Ținutului Natal din Chișinău (astăzi Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală). Examinând în același an locul descoperirii, arheologii

G. B. Sergheev și V. Marchevici au constatat că depozitul a fost găsit în perimetrul unei așezări, aparținând culturii Precucuteni-Tripolie A, situate în marginea de sud-vest a satului Cărbuna. Întreg depozitul era alcătuit din 853 de obiecte, dintre care 444 din bronz, 26 din marmură sau piatră, 253 din scoici marine și, în fine, două vase de lut (unul în care se găseau piesele și altul folosit drept capac). Dintre obiectele de cupru, care sunt cele mai prețioase și importante, deoarece sunt printre cele mai timpurii artefacte de metal din spațiul carpato-nistean, doar două constituie unelte – un ciocan-topor și un topor-teslă, celelalte reprezentând figurine antropomorfe plate și diverse bijuterii. Prin valoarea sa științifică, depozitul de la Cărbuna reprezintă un unicat, care până la ora actuală este singurul nu

numai în arealul culturii Precucuteni-Tripolie A, ci și în întreaga arie a civilizațiilor eneolitice timpurii din Europa.

Așa cum dovedesc cercetările arheologice și, mai ales, descoperirile fortuite de până acum, un număr mare de depozite, constând preponderent din obiecte de bronz, au fost îngropate pe teritoriul Republicii Moldova în perioada târzie a epocii bronzului și în Hallstattul timpuriu și mijlociu (sec. XV-VIII î. Hr.), până acum în diferite zone ale țării fiind scoase la lumină peste 20 de asemenea descoperiri arheologice. Dintre acestea, remarcăm depozitul de bronzuri de la Lozova, raionul Strășeni, descoperit în anul 1969, în punctul Dealul Ursului din vatra agricolă a localității, cu ocazia aratului. Depozitul se găsea într-o groapă puțin adâncă și conținea, cel puțin, 30 de obiecte de bronz. Unele dintre piesele din depozitul de la Lozova, uneltele și anume piesele de armament de paradă (toporul-sceptru, maciuliile ș. a.), reprezintă adevărate simboluri de putere, descoperiri extrem de rare sau chiar unice pentru întreaga Europă de Sud-Est.

Vlad VORNIC,
director al Agenției
Naționale Arheologice

Abonarea 2021

Continuă abonarea pentru anul 2021 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 39 lei; 6 luni - 78 lei.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADICA - șef secție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana-Laura PAȘNIC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

ADRESA NOASTRĂ:

MD 2070

mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 300.

Bun de tipar 15.03.2021

CONTACTE:

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Tel: 0- 22- 28-40-78

